

ГІСТАРЫЧНА-АРХЕАЛАГІЧНЫ ЗБОРНІК

Заснаваны ў 1927 годзе

Выпуск 27

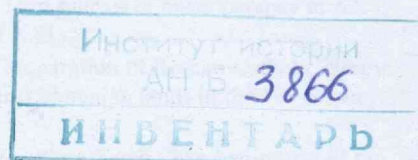
МІНСК
2012

НАЦЫЯНАЛЬНАЯ АКАДЭМІЯ НАВУК БЕЛАРУСІ
Інстытут гісторыі

ГІСТАРЫЧНА-АРХЕАЛАГІЧНЫ ЗБОРНІК

Заснаваны ў 1927 годзе

Выпуск 27

Мінск
«Беларуская навука»
2012

Інстытут гісторыі Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі працягвае выданне «Гістарычна-архсалагічнага зборніка». У гэтым выпуску змешчаны артыкулы гісторыкаў і архсалагаў краіны, прысвечаныя актуальным праблемам айчыннай гісторыі і метадалогіі гістарычных даследаванняў. Таксама друкуюцца матэрыялы, якія ўтрымліваюць вынікі навуковых даследаванняў супрацоўнікаў Інстытута гісторыі за 2010–2011 гг.

Выданне разлічана на настаўнікаў, прафесійных вучоных-гісторыкаў, студэнтаў, магістрантаў і аспірантаў, творчую інтэлігенцыю, шырокае кола чытачоў, неаб'якавых да айчыннай гісторыі; рэкамендуецца для выкарыстання ў навукова-даследчай працы і вучэбным працэсе.

На вокладцы размешчаны фотаздымак помніка Францыску Скарыне – гуманісту і асветніку эпохі Рэнэсансу, які паклаў пачатак беларускаму і ўсходнеславянскаму кнігадрукаванню. Устаноўлены ў 2005 г. побач з будынкам Нацыянальнай бібліятэкі Рэспублікі Беларусь (г. Мінск).

Рэдакцыйная калегія:

А. А. Каваленя, д-р гіст. навук, прафесар (галоўны рэдактар); В. В. Даніловіч, канд. гіст. навук, дацэнт (нам. галоўнага рэдактара); М. Г. Жылінскі, канд. гіст. навук, дацэнт; Л. Я. Землякоў, д-р паліт. навук, прафесар; І. В. Іоў, канд. гіст. навук (нам. адказнага сакратара); А. Г. Калечыц, д-р гіст. навук, прафесар; Г. У. Карзенка, д-р гіст. навук; М. П. Касцюк, акадэмік; М. М. Крывальцэвіч, канд. гіст. навук; А. М. Літвін, д-р гіст. навук, прафесар; В. М. Ляўко, д-р гіст. навук, прафесар; С. Я. Рассадзін, д-р гіст. навук, прафесар; М. У. Смяховіч, канд. гіст. навук, дацэнт (адказны сакратар)

Рэдакцыйна-выдавецкая група:

Я. П. Бязлепкін, К. Д. Ганчарэнка, М. У. Смяховіч (кіраўнік)

Рэцэнзенты:

д-р гіст. навук прафесар М. М. Забаўскі,
д-р гіст. навук прафесар І. А. Марзалюк

Першы нумар зборніка выйшаў у 1927 г., выданне адноўлена ў 1993 г.

Прынятыя скарачэнні	6	Abbreviations.....	6
---------------------------	---	--------------------	---

ГІСТОРЫЯ

<i>Олег Дзярновіч.</i> «Литва» і «Русь» XIII–XVI вв. як концепты беларускай историографіі	7	<i>Aleh Dziarnovich.</i> «Lithuania» and «Rus'» of the 13–16 th Centuries as Concepts of the Belarusian Historiography	7
<i>Віктар Пілецкі.</i> Вялікае Княства Літоўскае ў 80-я гады XIV ст. – пачатак унутрыпалітычнага супрацьстаяння.....	15	<i>Victor Piletski.</i> Grand Duchy of Lithuania in the 80 th of XIV century – the beginning of internal political opposition	15
<i>Крыстына Назаранка.</i> Крыніцы і гістарыяграфія аб шлюбна-дынастычных адносінах у палітыцы ВКЛ (1316–1320-я гады).....	20	<i>Krystyna Nazaranka.</i> Sources and historiography of the marriage and dynastic relations in politics of Grand Duchy of Lithuania (1316–1320-s.).....	20
<i>Ірына Сенькевіч.</i> Дзяржаўная палітыка ВКЛ у галіне шлюбна-сямейных адносін у 30-х гадах XV – пачатку XVI ст.	26	<i>Iryna Senkevich.</i> Public policy of Grand Duchy of Lithuania in the sphere of matrimonial relations in the 30 th XV – early XVI centuries	26
<i>Рогнеда Олехновіч.</i> Матэрыяльнае абеспечэнне жаншыны в ВКЛ другой паловіны XV – першай паловіны XVI в.: приданое.....	32	<i>Rogneda Olehnovich.</i> Material support (maintenance) of women in the Grand Duchy of Lithuania of the second half of the XV – the first half of the XVI century: dowry	32
<i>Ганна Васіленка.</i> Важнейшыя мерапрыемствы каралевы Боны па гаспадарчым уладкаванні дзяржаўных маёнткаў у першай палове XVI ст.....	43	<i>Hanna Vasilenka.</i> The most important measures of the Queen Bona in the economical regulation of the estates in the first half of the XVI century	43
<i>Ірына Сенькевіч.</i> Да гістарыяграфіі праблемы «Дзяржаўная палітыка ў сферы шлюбна-сямейных адносін на тэрыторыі Беларусі (1529–1840 гг.)»	49	<i>Senkevich Iryna.</i> To historiography of the problem «State policy in sphere of marriage-household relations on the Belarusian territory (1529–1840)»	49
<i>Александр Самусік.</i> Историческая наука на беларуских землях в XVIII веке: общий уровень и направления развития.....	54	<i>Alexander Samusik.</i> Historical Research on the Belarusian Land in the XVIII century: the Overall Level and Direction of Development	54
<i>Вадзім Аніпяркоў.</i> Генезіс Таргавіцкай канфедэрацыі.....	59	<i>Vadzim Anipiarkou.</i> The genesis of the Targowica confederation.....	59
<i>Наталля Анофранка.</i> Дваранкі беларуска-літоўскіх губерняў у палітычным жыцці (канец XVIII – першая палова XIX ст.).....	65	<i>Natallia Anofranka.</i> The gentlewomen of Belarusian-Lithuanian province in politics (last XVIII – the first half of the XIX)	65
<i>Алег Сувалаў.</i> Даследаванні этнічнай прыналежнасці і этнагенезу беларусаў у канцы XVIII – першай палове XIX ст.....	70	<i>Aleh Suvalau.</i> Research of ethnogenesis and ethnic appurtenance of the Belarusians at the end of XVIII – the first part of XIX centuries	70
<i>Ігорь Груцо.</i> Символы воинской чести французской армии в сражении на р. Березине: историография и источники	74	<i>Igor Grutso.</i> The French Army Military Honor Symbols during Battle on the river Berezina: Historiography and Sources.....	74
<i>Алена Фірыновіч.</i> Паўстанне 1863–1864 гг. і палітыка ўрада Расійскай імперыі ў адносінах да польскай мовы на беларуска-літоўскіх землях: вытокі светапоглядна-інтэрпрэтацыйных парадыгмаў гістарыяграфіі XIX – пачатку XXI ст.....	78	<i>Alena Firynovich.</i> The revolt of 1863–1864 and policy of Russian empire government with regard to Polish on Belarusian-Lithuanian lands: world outlook and interpretive paradigm sources of historiography in XX – the beginning of XXI c.....	78
<i>Раіса Зянюк.</i> Падрыхтоўка кадраў рымска-каталіцкага духавенства беларуска-літоўскіх губерняў у XIX ст.....	82	<i>Raisa Zianiuk.</i> Preparation of Roman Catholic clergy on the Belarusian-Lithuanian lands in the 19 th century.	82
<i>Андрей Цобкало, Пётр Тупик.</i> Начало железнодорожного строительства на территории Беларуси	88	<i>Andrey Tsobkalo, Piotr Tupik.</i> The beginning of the railway construction in the Republic of Belarus	88
<i>Дмитрий Карев, Анна Змитрукевич, Анастасия Карева.</i> Великое Княжество Литовское в отечественном и зарубежном белорусоведении XX – нач. XXI в.	93	<i>Dzmitry Karev, Ganna Zmitrukevich, Nastasia Kareva.</i> The Great Duchy of Lithuania in Native and Foreign Belarusian Studies (XX – the beginning of the XXI century)	93

<i>Марина Глеб.</i> Гуманитарная интервенция в британской политической мысли XIX–XX вв.: взгляды Дж. С. Милля	100	<i>Maryna Hleb.</i> Humanitarian Intervention in the British Political Thought of XIX–XX centuries: J. S. Mill's views	100
<i>Владимир Козляков.</i> Терроризм в Беларуси и России (конец XIX – 20-е годы XX в.): некоторые вопросы историографии	103	<i>Uładźimir Kazłiakou.</i> Terrorism in Belarus and Russia (the end of XIX – 1920 th): Some Questions of Historiography.....	103
<i>Вольга Дзмітрыева.</i> Добрачынная дзейнасць грамадскіх арганізацый па аказанні дапамогі прадстаўнікам этнічных супольнасцяў г. Мінска, пацярпелым ад вайны ў перыяд 1914–1915 гг.	108	<i>Olga Dmitrieva.</i> Charitable activities of social organizations regarding the help to the representatives of ethnic groups of Minsk City having suffered from War in 1914–1915	108
<i>Андрей Соловьянов.</i> Положение социально-реабилитационных учреждений для несовершеннолетних в БССР в 1920-е годы.....	113	<i>Andrei Salauyanau.</i> Position of socially-rehabilitation establishments for minors in the BSSR in 1920 th	113
<i>Віталь Гарматны.</i> Сучасная айчынная гісторыя-графія правядзення камасацыі на землях Заходняй Беларусі ў 1921–1939 гг.	118	<i>Vital Harmatny.</i> Contemporary native historiography of the comasation realization on the Western Belarusian lands in 1921–1939	118
<i>Вячаслаў Даніловіч, Аляксей Радзюк.</i> Роля арганізацыі «Змаганне» ў заходнебеларускім кааператыўным руху (1928–1930 гг.).....	122	<i>Viachaslau Danilovich, Aliaksei Radzук.</i> Organization «Zmahanne» role in the Western Belarus cooperative movement (1928–1930).....	122
<i>Аляксей Радзюк.</i> Беларуская спажывецкая кааперацыя на тэрыторыі Заходняй Беларусі ў 1930-я гады	127	<i>Aliaksei Radzук.</i> Belarusian consumer cooperation on the territory of the Western Belarus in 1930 th	127
<i>Николай Бурень.</i> Основные этапы перевооружения военно-воздушных сил Белорусского военного округа (1921–1941 гг.).....	132	<i>Mikalai Buren.</i> Main Periods of Belarusian Military District Air Force Rearmament (1921–1941)	132
<i>Ірына Воронкова.</i> Военные действия в Китае и участие в них представителей белорусского народа (1923–1927 гг.).....	137	<i>Iryna Voronkova.</i> Military operations in China and participation of the representatives of the Belarusian people (1923–1927).....	137
<i>Канстанцін Карпекін.</i> Дзейнасць саюза ваяўнічых бязбожнікаў сярод яўрэйскага насельніцтва Беларусі (1925–1939 гг.).....	143	<i>Kanstantsin Karpekin.</i> Activity of the union of militant atheists among the Jewish population of Belarus (1925–1939).....	143
<i>Ірына Жилинская.</i> Позиция политических кругов и общественности Великобритании в отношении англо-советского сотрудничества в 1931–1939 гг. ...	150	<i>Iryna Zhilinskaya.</i> The Positions of the British Political Circles and the Public Concerning Cooperation with the Soviet Union in 1931–1939.....	150
<i>Владислав Кривчикова.</i> Некоторые вопросы продовольственного и ободно-вещевого снабжения войск Ленинградского военного округа и Белорусского особого военного округа в период подготовки и проведения советско-финской войны 1939–1940 гг.	160	<i>Vladislav Krivchikov.</i> Food and Obozno-Ware Supply of the Leningrad Military District and the Belarusian Special Military District Before and During the Soviet-Finnish War of 1939–1940.....	160
<i>Віталь Крывуць.</i> Саюз польскага харцэрэтва і яго праца сярод моладзі Заходняй Беларусі ў міжваенны перыяд.....	166	<i>Vital Kryvuts.</i> Union of Polish Skouting and Its Activity among Youth of the Western Belarus during Interwar Period.....	166
<i>Дмитрий Толочко.</i> Беженцы из Польши в БССР: «Два мира – два образа жизни».....	170	<i>Dzmitry Tolochko.</i> Refugees from Poland to BSSR: «Two worlds – two way of life»	170
<i>Андрэй Лукашоў.</i> Картаграфічныя публікацыі па гісторыі партызанскага і падпольнага руху на Беларусі ў гады Вялікай Айчынай вайны.....	175	<i>Andrei Lukashov.</i> Cartographic publications concerning the history of partisan and underground movement during the Great Patriotic War.....	175
<i>Віталій Барабаш.</i> Рэалізацыя плана аперацыі «Бура» Арміі Краёвай на тэрыторыі Беларусі.....	184	<i>Vitaly Barabash.</i> The «Storm» plan realization by the Armia Krajowa on the territory of Belarus	184
<i>Александра Носова.</i> Освещение в средствах массовой информации процесса репатриации советских граждан.....	189	<i>Alexandra Nosova.</i> Process of the Repatriation of Soviet People Coverage in Mass-media	189
<i>Іван Марцынкевіч.</i> Працаўладкаванне ў Беларускай ССР інвалідаў і ўдзельнікаў Вялікай Айчынай вайны (1944–1956 гг.)	196	<i>Ivan Martsynkevich.</i> The employment of the disabled war veterans and participants of the Great Patriotic War in the Belarusian Soviet Socialist Republic (1944–1956)	196
<i>Валентин Мазец.</i> Национально-дзяржаўная палітыка і трансфармацыя становішча польскай этнічнай супольнасці ў БССР (1944–1989 гг.).....	202	<i>Valentin Mazets.</i> National-state policy and transformation of position of the Polish ethnic minority in BSSR (1944–1989)	202
<i>Ольга Бартош.</i> Цыганский суд в Беларуси (вторая половина XX – начало XXI в.).....	207	<i>Olga Bartash.</i> The Gypsy Court in Belarus (the second half of the XX – the beginning of XXI)	207
<i>Валерий Глинка.</i> Эволюция учебного процесса в системе исторического образования высшей школы Беларуси в 1985–1991 гг.	212	<i>Hlinka Valery.</i> The evolution of the teaching process in the history education system of high school in Belarus in 1985–1991.....	212

<i>Николай Нестерович.</i> Общественно-политические процессы в БССР в 1985–1991 гг.	217	<i>Mikalai Nestsiarovich.</i> Social and political processes in the BSSR in 1985–1991	217
<i>Оксана Волочко.</i> Развитие нормативно-правовой базы социального служения Белорусской православной церкви	225	<i>Valochka Aksana.</i> Development of legal base of social service of the Belarusian orthodox church	225
<i>Мікалай Смяховіч.</i> Беларусь на шляху да прэзідэнцкага праўлення (1990–1994 гг.)	230	<i>Mikalaj Smiakhovich.</i> Belarus towards presidential rule (1990–1994).....	230
<i>Сергей Савик.</i> Подготовка офицерских кадров для Вооруженных Сил Республики Беларусь (1991–2006 гг.): историография проблемы	239	<i>Sergey Savik.</i> Preparation of officer staff for Armed Forces of the Republic of Belarus (1991–2006): historiography of problem	239
<i>Ірына Дмитрук.</i> Социальная поддержка талантливой учащейся молодежи в Республике Беларусь (1991–2000 гг.)	243	<i>Iryna Dzmitruk.</i> The social support of talented students in the Republic of Belarus (1991–2000).....	243
<i>Виктор Сакович.</i> Усиление роли аграрной науки в решении проблемы продовольственной безопасности Республики Беларусь	248	<i>Viktor Sakovich.</i> Agrarian science reinforcements role in solving problem of provision safety of the Republic of Belarus.....	248
<i>Алена Філатава, Наталля Анофранка.</i> Межы, рэгіёны і этнічная тэрыторыя Беларусі: гістарыяграфія праблемы	254	<i>Alena Filatava, Natallia Anofranka.</i> Boundaries, regions and ethical territory of Belarus: historiography of the issue	254
<i>Юрый Лаўрык.</i> Куцеінская мінея са збораў Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі: да праблемы ўдакладнення атрыбуцыі	264	<i>Jury Lawryk.</i> The Cyrillic Menologion from Kuciejna in Collections of the National Library of Belarus: To the Problem of Precise Definition.....	264

МЕТАДАЛОГІЯ ГІСТОРЫІ

<i>Юрый Врублеўскі.</i> Тэарэтыка-метадалагічнае асэнсаванне праблем археалагічных даследаванняў гарадоў Беларусі XI–XVIII стст.	268	<i>Jury Vrublevski.</i> Historical and methodological comprehension of the problem of the archaeological investigation of the Belarusian cities in XI–XVIII centuries	268
<i>Николай Смахович.</i> История ментальности, антропологическая история во французской историографии второй половины XX в.	273	<i>Mikalaj Smiakhovich.</i> The History of Mentality, Anthropological History in France in the Second Half of the XX Century	273

АРХЕАЛОГІЯ

<i>Алена Касюк.</i> Раннеславянскія жылты Беларускага Палесся ў кантэксте домабудаўнічых традыцый пражскай культуры	279	<i>Alena Kasjuk.</i> Early Slavic Dwellings of Belarusian Polesie in the Context of House-Building Traditions of Prague Culture	279
<i>Вадзім Кошман.</i> Шкляныя вырабы эпохі Старажытнай Русі з гарадзішчаў Капланцы і Свіслач	289	<i>Vadim Koshman.</i> Glass era of Ancient Rus' at the sites of Kaplantsy and Svisloch	289
<i>Вольга Мядзведзева.</i> Матэрыяльная культура Мінска XI–XVIII стст. (касярэзны аспект)	297	<i>Volha Medvedeva.</i> Material culture of Minsk XI–XVIII centuries (bone carve aspect).....	297
<i>Сергей Чижик, Татьяна Кузнецова, Андрей Худoley, Вадим Лакиза.</i> Атомно-силовая микроскопия кремневых орудий труда позднего неолит–раннего бронзового века с территории Беларуси.....	325	<i>Sergei Chizhik, Tatyana Kuznetsova, Andrei Khudoley, Vadzim Lakiza.</i> Atomic force microscopy of flint tools of Late Neolithic and Early Bronze Age from Belarus	325

ХРОНІКА

Хронология важнейших событий государственного научного учреждения «Институт истории Национальной академии наук Беларуси» в 2010–2011 гг.	344	Chronology of the major events of the state scientific institution «The Institute of History of the National Academy of Sciences of Belarus» in 2010–2011	344
Выданні дзяржаўнай навуковай установы «Інстытут гісторыі Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі» ў 2010–2011 гадах.....	347	Publications of the state scientific institution «The Institute of History of the National Academy of Sciences of Belarus» in 2010–2011	347
Правілы для аўтараў	354	Instructions for Authors	354

Навуковае выданне

ГІСТАРЫЧНА-АРХЕАЛАГІЧНЫ ЗБОРНІК

Заснаваны ў 1927 годзе

Выпуск 27

Рэдактар *А. У. Воўчанка*
Мастак вокладкі *К. Д. Ганчарэнка*
Мастацкі рэдактар *Т. Д. Царова*
Тэхнічны рэдактар *М. В. Савіцкая*
Камп'ютарная вёрстка *С. М. Касцюк*

Падпісана да друку 21.05.2012. Фармат 60×84¹/₈. Папера афсетная. Друк лічбавы.
Ум. друк. арк. 41,39. Ул.-выд. арк. 41,9. Тыраж 100 экз. Заказ 93.

Выдавец і паліграфічнае выкананне:
Рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства «Выдавецкі дом «Беларуская навука».
ЛІ № 02330/0494405 ад 27.03.2009. Вул. Ф. Скарыны, 40, 220141, г. Мінск.